

Landskap: Skåne ..... Upptecknat av: R.A.Svensson .....
 Härad: S.Åsbo ..... Adress: Tjörnarp .....
 Socken: Höja m.fl. .... Berättat av: Egna upplevelser .....
 Uppteckningsår: 1946 ..... Född år 1871 i Höja .....

Lekar. ..... s. 1-2. ....
 Kyrkshopp o. dyg. (mig svar) ..... s. 3. ....
 Bröllop och bröllopsleder. .... s. 4-11. ....

LwF 55.

LwF 54.

LwF 52.

3.

Skriv endast på denna sida!

M. 9976 : /.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: S. Åsbo Adress: Tjörnarps
Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egna upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

L. U. F. 55

"Spela pinnë" och "speka kag" obekant för mig.

"Picka fyrka" lekte vi i min barndom. Det var en enkel lek. Man lade ett mynt på marken, och så skulle man med en käpp slå på myntet, så att det vände sig och kom med motsatta sidan på marken. Vi brukade kalla det "picka fyr".

"Per i håla" lektes allmänt. Ett obegränsat antal kunde vara med. I allmänhet voro de väl inte mer än 8 à 10 stycken, som stodo i en stor ring. Vardera hade en käpp med märke på, och vardera spelande hade framför sig en håla. I mitten var en håla, och där inne gick en av de lekande. Naturligtvis var det ett par meter emellan de i ringen varande. Var och en av de lekande skulle försvara sin håla, och den där inne skulle försvara sin håla. När man var färdig att börja leken, ropades det "Per i håla." En boll kastades in i ringen, och det gällde att få den i någon håla. Fick man den i en håla i periferien, så gällde det att i en hast få alla käpparna över bollen. Lyckades det, så fick den, som fick bollen i sin håla, träda in i ringen, och så börjades det igen. Lyckades det inte den innevarande att freda sin håla, utan bollen kom ned i den och käpparna blevo i en hast lagda över, så var han besegrad. Detta var dock inte något farligt neder-

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9976:2.

Landskap: Skåne ..... Upptecknat av: R. A. Svensson .....
Härad: S. Åsbo ..... Adress: Tjörnarps .....
Socken: Höja m. fl. ..... Berättat av: Egna upplevelser .....
Uppteckningsår: 1946 ..... Född år 1871 i Höja .....

lag, ty nu tog den besegrade alla käpparna, utom sin egen, och kastade dem så långt han kunde. Då gällde det för alla i leken deltagande att rusa i väg och taga just sin käpp. Den, som därvid blev sist, måste träda i ringen.

På detta sättet lekte vi "Per i håla" i min barndom

Jag borde kanske tillägga, att alla i ringen egentligen voro emot den inne i densamma varande.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9976:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: S. Åsbo Adress: Tjörnarp
Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egan upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

L. U. F. 54

Jag har varit i många kyrkor men aldrig mer än i en sett något kyrkskepp, och jag kan inte minnas, vilken kyrka det var. Allt om skeppen obekant för mig.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9976:4

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olst. Åsbo Adress: Tjörnarp
Socken: Ol Höjammflar Berättat av: egna upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja.

L. U. F. 52

Sedan 56 år tillbaka har jag tjänstgjort vid kyrka. Vid vigsel i kyrka, invandrade brudskaran, om det var "stort bröllop", i kyrkan, medan en bröllopsmarsch spelades, och gästerna slog sig ned i kyrkbänkarna. Brudparet gick i teten men hade vanligen för sig ett par barn. Att brudparet kom arm i arm, säger sig självt. Och att brudparet tog plats framför altarskranket, säger sig ock självt. En gång har jag sett, vilket hände för 45 år sedan, att tärnor och marskalkar även gingo upp i koret och ställde sig på båda sidor om brudparet. En enda gång har jag sett, att fadern vid altaret överlämnade dottern, bruden, till brudgummen.

Visst brukades vigselringar förr i tiden. Mina föräldrar gifte sig för jämt 80 år sedan, och jag har min fars förlovningsring. Den är av guld men mycket lätt och liten.

Jag har aldrig hört omtalas, att människor lånade ringar. Icke heller har jag hört talas om vardagsringar.

Sporröl, takklädsel, blossomhållare obekant för mig.

I allmänhet serverades middagen i brudens hem, och då brukade brudparet, prästen med fru (om han var gift) samt brudens och brudgummens föräldrar sitta till bords. Var prästen ogift, så måste han ~~under alla förhållanden~~

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

Litväl

2

M. 9976:5

Landskap: Skåne
Härad: S. Åsbo
Socken: Höja m. fl.
Uppteckningsår: 1946

Upptecknat av: R. A. Svensson
Adress: Tjörnarps
Berättat av: Egna upplevelser
Född år 1871 i Höja

sitta med vid bordet vid sidan om brudparet. De övriga gästerna fingo ha "gående bord."

Var det så kallade stor-bröllop ute i lantgårdarna, så nog var det "båe möen mad o go mad." Först var det ett utomordentligt smörgåsbord med alla möjliga goda saker. Jag minns ifrån ett sådant inte mindre än 8 slags omeletter. Efter smörgåsbordet, till vilket det bjöds 2 anapsar samt så mycket bir, som gästerna ville dricka, följde buljong med pastjer och sedan blev det fiskrätt, icke sällan kokt lax, och därefter stek, kalkon eller gås, och så till slut efterrätt, vanligen glace. Till steken vankades tersen, och till varje rätt bjöds vin. Väldiga mängder vin konsumerades vid bröllopsmiddagarna. Dessbättre ha folk i det avseendet nu för tiden blivit klokare.

(Under min Öja tid (vid Ystad) såg jag en gång på en begravning, att gästerna (manfolken), så snart de kommo in i sorgehuset, bjödos fram till ett bord, där de fingo en mycket stor "malurtare", malörtsbrännvin. Detta skulle de ha för att så mycket bättre kunna tåla mat och allt, som bjöds på kalaset.)

Jag har aldrig hört musiken spela, då någon ny maträtt bars in. Inte heller att man skulle lämna något kvar på tallriken, eller att man skulle samla in pengar till brudparet. Men däremot måste brudgummen, om han inte

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

3

M. 9976:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R.A. Svensson
 Härad: S. Åsbo Adress: Tjörnarps
 Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egna upplevelser
 Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

skulle vara en stackare, då måltiden var slut, gå ut i köket och tacka kokerskan och uppasserskorna samt giva dem vardera en slant. Jag vill minnas, att jag, då jag gifte mig, gav kokerskan 5 och uppasserskorna vardera 2 kronor. Denna betalning var endast ett slags drickspengar. Brudens föräldrar fingo naturligtvis betala alla, som tjänstgjort vid tillfället.

Naturligtvis var det dans, icke sällan ute på en loge. I allmänhet togs följande ordning: vals, polka, mazurka, galopp. Sedan började man på samma omgång (kadrill (kadrilj) ~~och de andra~~) Naturligtvis skulle brudparet öppna balen, men om bruden skulle dansa med alla gästerna, vet jag inte. Inte heller har jag hört, att man skulle dansa kronan av bruden, eller att att de gifta männen skulle slå ring om brudgummen.

Jag har dock varit med på många bröllop, där dans inte alls har förekommit.

"Sängelag" har jag aldrig hört talas om. Inte heller, att bröllopgästerna skulle följa brudparet. Men däremot var det alltid så, att då middagen var förbi, och ett par timmar hade gått, så avlägsnade sig brudparet alldeles obemärkt. De skulle i allmänhet tillbringa natten i brudgummens hem, om han bodde nära, eller också fingo de nygifta ligga hos någon vän eller släkting.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

4

M. 9976:7

Landskap: Skåne Upptecknat av: R.A.Svensson
 Härad: S.Åsbo Adress: Tjörnarp
 Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egna upplevelser
 Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

Sedan omkring 50 år tillbaka i tiden var bruden, om hon var ung och hade god ekonomisk ställning, vitklädd, och edenvitachandskens "ringfinger" var uppklippt, så att brudgummen lätt skulle kunna föra ringen på ringfingern.

Brudkrona^{er} var vanligen av myrten. Först på senare tider har man börjat att hyra brudkrona, såvida icke kyrkan i respektive församling ägde en brudkrona. Brudkrona av lingonris har jag aldrig hört omtalas. Icke heller en spräckt träsko under sängen. Jag har varit på många bröllop, där bruden har varit med barn och ändå hade krona. (Krona och krans har jag ingen reda på) Men det har berättats för mig (om det var mina föräldrar eller någon annan, minns jag inte) att en präst, vilken, kommer jag inte ihåg, innan vigseln började, tog kronan av bruden och satte den på henne, då vigseln var förrättad. Detta, emedan hon var med barn.

Hemma i min hemförsamling skulle vara bröllop och ^{barn dop} begravnin~~g~~ samtidigt. Först skulle vigseln äga rum. Då bestämde kyrkoherden, ^{att} skulle börja ^{med} psalm 173:7 i gamla psalmboken: "Jag syndat har mot dina bud" o.s.v Det hela verkade, enligt vad som sades, mycket pinsamt.

Själv tjänstgjorde jag en gång, då en slaktare från Värnamo gifte sig med en flicka i min hemförsamling. Han hade med säkerhet aldrig gift sig

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

5
M. 9976:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R.A.Svensson
Härad: S.Åsbo Adress: Tjörnarp
Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egna upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

förr. När prästen kommit så långt, att han skulle ha ringen för att läsa bönen, räckte han fram handen och sade tyst: "Ringen." Slaktaren, som inte hörde, vad prästen sade eller förstod, vad prästen menade, räckte fram handen och hälsade mitt under akten på prästen. "Ringen", sade den sistnämnde, varefter akten gick, som den skulle gå.

En annan slaktare gifte sig för andra gången. (Även detta från miⁿ hemförsamling) Han hade inte alltid varit så nykter, som önskligt varit, och därför hade ett äktenskapsförord blivit uppgjort. Detta måste förr i tiden underskrivas av pastor för vigseln. De två kontrahenterna glömde emellertid förordet, och pastorn (det var samma präst som i förgående berättelse) ~~började vigseln~~ började vigseln. Allt gick bra ända till han kom till Fader vår. Då kom följaktligen bruden, en, som jag skulle tro över 50 år, ihåg äktenskapsförordet och började stöta sin utkorade i sidan den ena gången efter den andra. Men här hjälpte intet. Det blev intet äktenskapsförord.

Från Kvidinge hörde jag för många år sedan en historia. Prästen frågade: "Inför Gud och denna krisna församling frågar jag dig, om du vill hava denna X X till din äkta maka?"

"Joo, de e ju tydligt", svarade han.

"Ni skall bara säga ja," sade prästen

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

6

M. 9976:9 R.A. Svensson

Landskap: Skåne
 Härad: S. Åsbo
 Socken: Höja m. fl.
 Uppteckningsår: 1946

Upptecknat av:
 Adress: Tjörnarp
 Berättat av: Egna upplevelser
 Född år 1871 i Höja

"Ja, visst de," svarade brudgummen

"Säg endast ja", sade prästen.

Äntligen kom man in på det rätta spåret.

Lånat plagg eller peng i skon har jag ej hört omtalas.

I allmänhet brukade en sömmerska kläda bruden. Något namn på brudens klädrum har jag ej hört omtalas. Icke heller någon spegling.

Äreport restes nästan alltid. Det var inbjudna ungdomar, som gjorde äreporten i ordning.

Kockabränne och björkdragning har jag aldrig hört omtalas.

Brudparet fick vanligen en mängd presenter. Förr i tiden fingo de dem den dag, bröllopet ägde rum. Numera tøde de komma på andra lysningsdagen

Överallt i bröllopsgården gjorde man i ordning. Själva gårdsplanen var ofta stensatt, och man skulle luka "stenoren" så väl, att där inte fanns ett endaste ogräs. Trädgården pyntades i varenda vrå, och där inne lät man nytapetsera och måla, så att allt skulle vara riktigt fint till bröllopsdagen

Då det led mot kväll, kommo stora människoskaror, naturligtvis till största

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

7
9976:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R.A.Svensson
Härad: S. Åsbo Adress: Tjörnarps
Socken: Höja m.fl. Berättat av: Egna upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

delen ungdomar, för att se på "brupared." Stundom var det en skara på åttskilliga hundra personer. De samlades utanför manbyggnaden, och snart skallade ropet: "Brudparet fram! Brudparet fram! Brudparet fram! Efter en stund framträdde brudparet och ställde sig i dörröppningen. Därte nygiftadstätt där någon minut, hörde man någon utropa: "Leve brudparet!" Därefter hurrade man tre gånger. Sedan hörde man utropet: "Marskalkarna fram", och så kommo alla fram samtidigt, och så hurrade man för dem. Sedan blev det tärnornas tur, och så hurrades för dem. Icke sällan togo marskalkar och tärnor saken på det sättet, att de kommo parvis. Men det var inte nog med att det skedde en gång, utan de -- brudparet, marskalkar och tärnor-- måste därän tre gånger.

Allt det där med framropandet var egentligen ett ofog, och likväl torde det icke vara helt bortlagt. Mycket ofta bjödos de, som kommo för att se "brupared", brännvin. Jag hörde en gång en lantman, som sade, att man var tvungen att göra det, ty i annat fall kunde man frukta för skadegörelse på ett eller annat sätt. Det gälde i allmänhet att på det sättet göra av med ett par eller några liter brännvin. Men det var ju billigt på den tiden. Ofta blev det i alla fall skadegörelse på ett eller annat sätt. Och då vederbörande dagen efter bröllopsdagen betraktade den väl ansade trädgården,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

9976: //.

§
Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: S. Åsbo Adress: Tjörnarp
Socken: Höja m. fl. Berättat av: Egna upplevelser
Uppteckningsår: 1946 Född år 1871 i Höja

så bar den vittnesbörd om en mycket otäck vandalisering. Och det hände, att skaran en gång, då det gällde att ropa fram marskalkarna, ändrade det till "Bröskalkarna fram". Och på ett ställe, där det icke bjöds brännvin på skaran, smorde man latrin på fönstren. Naturligtvis var det endast löd-der och byke, som kunde gå så illa till väga. Flertalet uppförde sig come il faut.

Dagarna efter bröllopet släpptes förtälet riktigt löst. En hade varit för fin, en annan för dåligt klädd. Den ene tyckte, att köttbullarna voro dåliga, den andre att buljongen hade misslyckats, den tredje att steken hade blivit något bränd, och den fjärde att glacen inte hade blivit frusen. Snart nog dog emellertid det hela.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!